

SKRIV FOR LIV 2024

Kjære lærer. Denne lærerveilederen er til deg som ønsker å gjennomføre Skriv for liv med din klasse. Amnesty International er verdens største menneskerettighetsorganisasjon, og vi arbeider for en verden der menneskerettighetene gjelder alle mennesker uansett og alltid. Dette gjør vi gjennom å etterforske og avdekke menneskerettighetsbrudd, skape endring og forebygge nye menneskerettighetsbrudd. Gjennom Amnestys menneskerettighetsundervisning får elever og lærere kunnskap om menneskerettighetene, får jobbe holdningsskapende og gis verktøy til å beskytte og styrke alle våre menneskerettigheter.

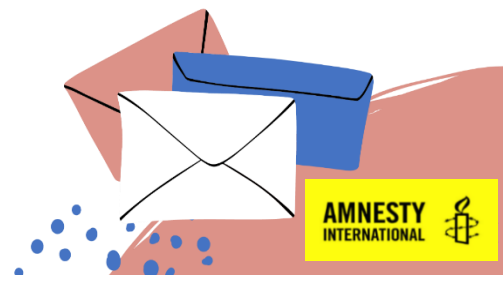
Skriv for liv er Amnesty International sin årlige kampanje der søkelyset er på mennesker som har opplevd ulike former for menneskerettighetsbrudd. For selv om det er myndighetene som har ansvar for at menneskerettighetene til den enkelte borger blir respektert og beskyttet, er det mange land som bryter med disse fundamentale rettighetene. Ofte er resultatet arrestasjoner og fengsling av enkeltmennesker som for eksempel står opp mot myndighetene eller ytrer seg om konkrete utfordringer i hjemlandet sitt.

Elevene får gjennom Amnestys undervisningsopplegg mulighet til å arbeide med menneskerettighetstematikk i form av ulike aktiviteter og refleksjonsoppgaver, og de får mulighet til å skrive et personlig brev til personen(e) de introduseres for.

Undervisningsopplegget består av følgende deler:

- 1) Introduksjon til Amnesty International og kampanjen Skriv for liv
- 2) Årets saker og arbeid med menneskerettighetene
- 3) Elevene skriver solidaritetsbrev

Del 1 og del 3 er en standardisert del av opplegget, mens du som underviser velger hvilke av sakene i del 2 du ønsker å gjennomføre sammen med din klasse.

UNDERSVINGNSOPPLEGGET

Varighet: 10-15 minutter

1. Amnesty International og kampanjen «Skriv for liv»

Her introduseres elevene til Amnesty International og brevskrivingskampanjen «Skriv for liv». Over 180 land deltar, og millioner av brev skrives november og desember hvert år. Gjennom å løfte frem individuelle saker og belyse myndigheters menneskerettighetsbrudd, ønsker Amnesty både å skape oppmerksomhet rundt sakene, og forhåpentligvis også systematisk endring i landene dette gjelder. Kampanjen har også som hensikt å gi kunnskap, arbeide med holdninger samt gi elevene et konkret verktøy for å handle.

Varighet: 25-40 minutter

2. Årets saker og arbeid med menneskerettighetene

Årets Skriv for liv har et spesielt søkelys på menneskerettighetstematikk som ytringsfrihet, fredelig protest og urfolksrettigheter.

I undervisningsopplegget har vi fokus på deltakende læringsmetoder som gir elevene rom til å utforske, reflektere og stille spørsmål ved enkeltmenneskers historier og hvordan deres saker representerer brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Elevene får på denne måten erfaring med å være aktive medborgere, vise solidaritet og selv bidra til å påvirke verdenssamfunnet. Hver sak inneholder filmer som viser personens historie og mer informasjon om rettigheten som er brutt, med tilhørende refleksjonsspørsmål. Opplegget i sin helhet finner du i PowerPoint-presentasjonen. Her er saken(e) du og klassen din kan velge mellom:

- **Sak 1:** Manahel al-Otaibi (tema: ytringsfrihet) ca. 35-40 minutter
- **Sak 2:** Sleydo' og Wet'suwet'en (tema: urfolksrettigheter) ca. 25-30 minutter
- **Sak 3:** Neth Nahara (tema: ytringsfrihet) ca. 25-30 minutter
- **Sak 4:** Maryia Kalesnikava (tema: fredelig protest) ca. 30-35 minutter

Varighet: 15-40 minutter

3. Elevene skriver solidaritetsbrev

Vi oppfordrer elevene til å være kreative og personlige i sine brev. og det er fint at elevene har tilstrekkelig med tid i denne delen av opplegget. Om du opplever at det blir for kort tid til brevskrivningen, så kan et forslag være å gjøre dette i en annen time - eller at elevene for eksempel gjør dette som lekse. Tips til hvordan elevene kan skrive solidaritetsbrev finner du i PowerPoint-presentasjonen og i støttematerialet.

PRAKTISK GJENNOMFØRING

- Vi anbefaler at du bruker to skoletimer på å gjennomføre Skriv for liv- opplegget, men det er mulig å gjennomføre på kortere tid. Du finner forslag til tidsbruk på alle lysbildene samt støttenotater i PowerPoint-presentasjonen.
- For å gjennomføre Skriv for liv trenger du tilgang til PC/skjerm for å kunne gå gjennom opplegget samt spille av videoene i PowerPoint-presentasjonen.
- Når det gjelder materialet trenger elevene ark, penner og helst menneskerettighetserklæringen printet ut og tilgjengelig. Menneskerettighetserklæringen er en del av undervisningen.
- Case cards oppsummerer den enkelte saken og hvordan skrive solidaritetsbrev. Skriv disse ut om du ønsker å hjelpe elevene i brevskrivningen. Du finner disse og en forenklet versjon av menneskerettighetserklæringen under «annet materiell».

Hva gjør jeg med brevene?

Vi samler alle bidragene og sender dem videre til den personen det gjelder. Brevene kan sendes fysisk til våre kontorer, eller de kan sendes digitalt på e-post. Husk å legge ved følgeskjema med informasjon om hvilken skole dere er, hvor mange som har deltatt og hvilke(n) sak(er) det gjelder. Merk konvolutten/e-posten med navn på personen dere skriver til. Du kan sende brevene til oss på denne adressen →

... eller du kan scanne brevene og sende dem på e-post til:

opplæring@amnesty.no

Amnesty International Norge
Att: (Skriv for liv sak/navn)
PB 702 Sentrum
0106 Oslo

Frist for å sende brevene er **5. januar 2025**.

SAK 1: Manahel al-Otaibi

Hvem: Fitnessinstruktør fra Saudi-Arabia

Hva har skjedd: Ytret seg på sosiale medier om kvinners rettigheter

Menneskerettighetstematikk: Ytringsfrihet

Andre viktige nøkkelord:

- Kvinnerettsforkjemper
- Kjønnbasert diskriminering
- Urettferdig rettsgang

Saken til Manahel:

I de siste årene har myndighetene i Saudi-Arabia snakket mye om at kvinner i landet skal få flere rettigheter og friheter. Manahel, som til daglig jobbet som personlig trener, tok løftene på alvor og brukte sosiale medier for å snakke om kvinners rett til å bestemme over sine egne liv og kle seg som de selv vil. 16. november 2022 ble hun arrestert.

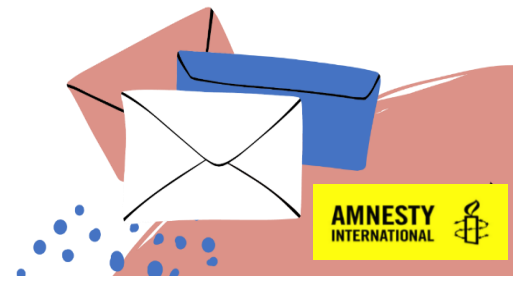
Manahel ble tiltalt for «terrorisme» fordi hun hadde snakket om kvinners rettigheter på nett. Blant bevisene som ble brukt mot henne var at hun hadde lagt ut bilder av seg selv på Snapchat som viste henne på et kjøpesenter uten abaya, et tradisjonelt klesplagg for kvinner som dekker hele kroppen. I tillegg ble det at hun hadde lagt ut kommentarer om kvinners rettigheter på X (tidligere Twitter) brukt mot henne.

I januar 2024 ble Manahel dømt til 11 års fengsel i en hemmelig retts sak. Manahel har vært tillatt lite kontakt med familien sin etter at hun ble arrestert. Hun har fortalt at hun flere ganger har blitt banket opp i fengselet. Da beinet hennes ble brukt som følge av mishandlingen, ble hun nektet medisinsk behandling. Hun har også MS (multipel sklerose).

Læringsutbytte:

Elevene vil gjennom historien til Manahel al-Otaibi lære mer om ytringsfrihet, kjønnbasert diskriminering og kvinnerettsaktivisme. I dette undervisningsopplegget vil elevene:

- lære mer om menneskerettighetene og spesielt retten til å ytre seg
- forstå hvordan retten til å ytre seg henger sammen med å velge hvilke klær en ønsker å gå med
- utforske og reflektere rundt konsekvensene av manglende respekt for menneskerettighetene for enkeltmennesket
- lære hvordan det å bruke sin stemme kan ha påvirkning på andres liv

SAK 2: Sleydo' og Wet'suwet'en

Hvem: Sleydo', fra urfolksgruppen Wet'suwet'en i Canada

Hva har skjedd: Demonstrerte for å stoppe utbygningen av rørledning på Wet'suwet'ens land

Menneskerettighetstematikk: Urfolksrettigheter

Andre viktige nøkkelord:

- Ytringsfrihet og fredelig forsamling
- Land- og miljøforkjempere

Saken til Sleydo' og Wet'suwet'en:

Sleydo', fra Wet'suwet'en-urfolket, bor på et område der deres forfedre har levd i flere tusen år. Området tilhører i dag den kanadiske delstaten British Columbia.

I 2019 begynte selskapet Coastal GasLink Pipeline Ltd (CGL) å bygge en svær oljeledning gjennom Wet'suwet'ens land. De hadde fått tillatelse til dette fra myndighetene i British Columbia mot urfolkets vilje og uten å bry seg om deres rett til å bestemme over utbygninger på landet deres.

Sleydo' og andre Wet'suwet'en landforsvarere prøvde å stoppe bygningen av rørledningen og de alvorlige miljøskadene dette ville medføre. Politiet reagerte på deres fredelige aksjoner med overdreven makt, gjennomførte voldelige raider på Wet'suwet'ens områder med skytevåpen, hunder og helikoptre og arresterte over 75 medlemmer av urfolket. I november 2021 ble Sleydo' arrestert under en voldelig politiaksjon, sammen med 30 andre. Hun ble stilt for retten og funnet skyldig i å ha brutt en rettsordre som forbyr forsøk om å stoppe rørledningen. Hun har klaget mot kjennelsen og politiets fremgangsmåte. Hvis hun taper, vil hun gå i fengsel for sitt ikke-voldelige miljøengasjement.

Læringsutbytte:

Elevene vil lære om urbefolkningsgruppen Wet'suwet'en, og hvorfor de ønsker å beskytte sitt land og vann fra negative konsekvenser av industriell utvikling gjennom historien til Sleydo'. I dette undervisningsopplegget vil elevene:

- introduseres til urfolksrettigheter og forstå viktigheten av disse rettighetene
- gjenkjenne implikasjonene av industrielle prosjekter på urfolks land
- kunne føle empati for dem som får sine rettigheter brutt og landet sitt truet
- lære hvordan det å bruke sin stemme kan ha påvirkning på andres liv

SAK 3: Neth Nahara

Hvem: TikToker fra Angola

Hva har skjedd: Uttalte seg kritisk om de politiske forholdene i landet sitt på sosiale medier

Menneskerettighetstematikk: Ytringsfrihet

Andre viktige nøkkelord:

- Urettferdig rettsgang
- Rett til helse

Saken til Neth:

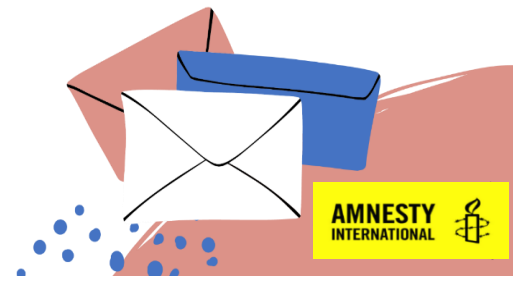
Neth Nahara, som egentlig heter Ana da Silva Miguel, er en engasjert influenser og sanger i Angola. På TikTok og Instagram forteller hun om alt det fine, morsomme og triste som preger hverdagen til vanlige folk i Angola, og spesielt de som er fattige. Hun er svært sosialt engasjert og oppmuntrer kvinner til å ta utdanning og være selvstendige, og hun snakker åpent om sin egen situasjon som HIV-positiv. Neth er også kritisk til myndighetenes politikk og spesielt korrupsjon, som hun mener har skylden for fattigdom og mangelen på skoler og jobber.

13. august 2023 ble Neth Nahara arrestert fordi hun hadde lagt ut en post på TikTok der hun kritiserte Angolas president João Lourenço. Dagen etter ble hun dømt til seks måneders fengsel for å ha «fornærmet staten og dens institusjoner». Senere ble straffen økt til to års fengsel. I de første åtte månedene etter fengslingen nektet angolanske myndigheter henne medisinen hun er helt avhengig av for å overleve. Etter mange klager fikk advokaten hennes til at hun nå kan bruke medisinen igjen – men hun sitter fortsatt fengslet, utelukkende fordi hun våget å si ifra om urett.

Læringsutbytte:

Elevene vil lære mer om ytringsfrihet gjennom saken til Neth Nahara fra Angola som har blitt vilkårlig varetektsfengslet for sine frittalende meninger på sosiale medier. I dette undervisningsopplegget vil elevene:

- lære mer om ytringsfrihet og dens viktighet
- kunne beskrive konsekvensene av brudd på menneskers ytringsfrihet
- kunne føle empati for mennesker som har opplevd at deres menneskerettigheter ikke har blitt respektert
- lære hvordan det å bruke sin stemme kan ha påvirkning på andres liv

SAK 4: Maryia Kalesnikava

Hvem: Kunstner og politisk aktivist fra Belarus

Hva har skjedd: Engasjerte seg i presidentvalget og protesterte mot valgfusk

Menneskerettighetstematikk: Fredfull protest

Andre viktige nøkkelord:

- Forsamlingsfrihet
- Ytringsfrihet

Saken til Maryia:

Maryia er en yrkesmusiker og kulturmanager. Før hun ble arrestert bestod livet hennes av musikk, kunst, møter med mennesker – og drømmen om at hennes hjemland Belarus skulle bli et sted der alle kunne leve i frihet og uten frykt.

I forkant av presidentvalget i 2020 våget en kvinnelig kandidat, Svyatlana Tsikhanouskaya, å stille mot den sittende presidenten, Alyaksandr Lukashenka, som hadde sørget for at de fleste andre som kunne utfordre ham var blitt fengslet eller drevet på flukt. Maryia bestemte seg for å engasjere seg for hennes valgkamp.

President Lukashenka ble erklært til vinneren av valget, men mange protesterte mot det de mente var valgfusk. Myndighetene slo brutalt ned mot protestene og satte i gang forfølgelse av opposisjonen. Mens mange andre flyktet fra Belarus, nektet Maryia å forlate landet sitt, og hun ble raskt til et viktig symbol for motstand mot undertrykkelsen. I september 2020 ble Maryia arrestert og tiltalt for å «undergrave statens sikkerhet». Ett år senere ble hun dømt til 11 års fengsel, og Maryia sitter nå fengslet under forferdelige forhold og har sittet lengre perioder i isolasjon. Familien hadde ikke hørt fra henne på over 600 dager, men dette endret seg imidlertid i begynnelsen av november 2024 da faren endelig fikk se henne etter lang tid uten noen form for kommunikasjon.

Læringsutbytte:

Elevene vil lære mer om menneskerettighetene og retten til fredfull protest gjennom historien til Maryia. I dette undervisningsopplegget vil elevene:

- lære mer om retten til fredelig forsamling og ytringsfrihet, og hvordan de kan relateres til retten til fredelig protest
- utforske og reflektere rundt konsekvensene av manglende respekt for menneskerettighetene
- lære hvordan det å bruke sin stemme kan ha påvirkning på andres liv

